

International Journal of Languages' Education and Teaching

ISSN: 2198 - 4999, Doi Number: 10.18298/ijlet.608

Year 4, Issue 2, August 2016, p. 201-216

AN ANALYSIS OF THE POSTGRADUATE DISSERTATIONS ON THE LANGUAGE DEVELOPMENT OF CHILDREN IN EARLY CHILDHOOD CONDUCTED IN TURKEY

Z. Fulya TEMEL¹ & Kübra KANAT² & Melda GÜRAL³

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze the thematic distribution of the master and PhD dissertations on language development in early childhood conducted in Turkey between the years 1995 and 2015. Qualitative research methods and techniques were employed in the study. Document analysis was employed for data collection. Frequency (f) was used to analyze the data. This study includes postgraduate dissertations registered at the Thesis Documentation Center of the Council of Higher Education (YOK) accessed via the key words "language acquisition", "language development", "language acquisition", and "child and language". 91 theses which is 75 master and 16 PhD appropriate for the research purposes were accessed. The theses under scrutiny were classified by the institute and the university which are made, the year which are made, research design and data analysis which are used. The theses under scrutiny were categorized into 4 groups by researchers: (1) the relationship between language and development and various variables, (2) language acquisition, (3) developing or adapting measurement tools to evaluate language development, and (4) second language learning and teaching/bilingualism. The results indicate that most of the theses scrutiny are in the relationship between language and development and various variables categorize. More specific related work of the field researchers are advised to focus on original issues and work to correct deficiencies. It is believed that this study will contribute to the literature and be useful to offer new perspectives for future studies in that it focuses on the studies on language development in early childhood comprehensively.

Key Words: Early childhood education, language development, postgraduate dissertations, thesis analysis.

TÜRKİYE'DE ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDEKİ ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMLERİ İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ⁴

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, 1995-2015 yılları içerisinde Türkiye'de erken çocukluk dönemindeki çocuklarda dil gelişimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin tematik dağılımlarının incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak doküman analizi yapılmıştır. Araştırmada verilerin çözümlenmesinde frekans (f) ve yüzde (%)'den yararlanılmıştır. Araştırmada, Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi (YÖK)'ne kayıtlı "dil kazanımı", "dil gelişimi", "dil edinimi", "çocuk ve dil" anahtar kelimeleri ile ulaşılan ve araştırma amaçlarına uygun 75 yüksek lisans ve 16 doktora tezi olmak üzere toplam 91 lisansüstü tez incelenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen tezler, yapıldıkları enstitülere ve üniversitelere göre, yapıldıkları yıllara göre, araştırma desenlerine ve tezlerde kullanılan veri analizi tekniklerine göre gruplandırılmıştır. Araştırmada incelemeye alınan lisansüstü tezler konularına göre araştırmacılar tarafından (1) Farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisi, (2) Dil Edinimi/Dil Kazanımı, (3) Dil gelişimini değerlendiren ölçme araçlarının geliştirilmesi ya da uyarlanması ve (4) İkinci dil öğretimi/iki dillilik olmak üzere 4 kategoriye ayrılmıştır. Araştırma sonucunda oluşturulan kategoriler incelendiğinde, tezlerin daha çok "farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisi" kategorisinde toplandığı görülmüştür. Konuyla ilgili çalışacak araştırmacılara daha özgün konulara

¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.

² Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.

³ Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.

⁴ Bu çalışma "International Congresses on Education 2016" Kongresi'nde sözlü olarak sunulan "Türkiye'de Erken Çocukluk Dönemindeki Çocukların Dil Gelişimleri İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi" başlıklı bildirinin revize edilmiş halidir.

yönelmeleri ve alanın eksiklerini giderecek çalışmalar yapmaları tavsiye edilmiştir. Erken çocukluk döneminde dil gelişimine yönelik yapılan çalışmaların kapsamlı biçimde ele alınması açısından elde edilen bulguların alan yazına katkı sağlayacağı ve bundan sonra yapılacak çalışmalara yeni bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk eğitimi; dil gelişimi; lisansüstü tezler; tez inceleme.

1. Giriş

Dil, “insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre biçimlenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2016). Dil insan seslerinin bir araya gelmesinden oluşmuş, belirli bir yapısı olan bir sistemdir (Cüceloğlu, 1991). Dil, kelimeleri anlama ve kullanma becerisini içermektedir (Landry, Swank, Smith ve Assel, 2006).

İnsana özgü ve en etkin iletişim aracı olarak kabul edilen dil kavramı birçok araştırmacı ve düşünür için merak konusu olmuş ve bu araştırmacılar kendi odakları doğrultusunda dili tanımlamışlardır (Temel, Bekir ve Gül Yazıcı, 2014). Piaget ve Vygotsky dil ve düşünce üzerine teorilerini sunmuşlardır. Dil sadece bir ifade aracı değildir. Piaget’ye göre mantıklı düşünceye hizmet eden bir araç, Vygotsky’ye göre ise düşünmenin aracıdır. Piaget’nin aksine Vygotsky, önce dışsal iletişimin geliştirildiği, sonra içsel iletişimin kurulduğunu savunur. Ayrıca, Vygotsky, düşünce ve konuşmayı birbirinden ayrı olduğunun ve farklı şekillerde geliştiği üzerine açıklamalar getirmiştir (Piaget, 2007; Vygotsky, 1998).

Yapılan bilimsel çalışmaların bilimsel evrene sağladığı katkının yanı sıra belirli aralıklarla yapılan toplu değerlendirmelerin son derece önemli olduğu görülmektedir (Bektaş ve Karadağ, 2013). Yurt içi literatür incelendiğinde, Türkiye’de öğrenme stilleri konusunda yapılan tezlerin incelenmesi (Ataseven ve Oğuz, 2015), Türkiye’de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (Kaytez ve Durualp, 2014), Eğitim programları ve öğretim alanındaki lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi (Gömleksiz ve Bozpolat, 2013), Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi (Elbir ve Bağcı, 2013), Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme (Büyükkiz, 2014), Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelenmesi (Karadağ, 2009), Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (Can Yaşar ve Aral, 2011), Türkiye’de yaygın gelişimsel bozukluklar alanında gerçekleştirilen lisansüstü tez çalışmalarının gözden geçirilmesi (Eliçin ve Diken, 2011), Erken çocuklukta özel eğitime ilişkin Türkiye’de gerçekleştirilmiş lisansüstü tez çalışmalarının gözden geçirilmesi (Gül ve Diken, 2009), Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin işlevsel akademik becerilerine ilişkin Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilmesi (Özak ve Diken, 2010), Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi (Tarman, Acun ve Yüksel, 2010) gibi çalışmalar yapıldıkları alanla ilgili bütünsel bir bakış açısı kazandırmaya çalışmışlardır.

Dro'zdzial-Szelest ve Pawlak (2012) tarafından yapılan çalışmada Polonya'da ikinci dil edinimi, dil eğitimi ve öğretimi alanında yapılan doktora tezleri incelenmiştir. 2006-2010 yılları arasında yapılan 25 doktora tezi, öğrenci özerkliği, bireysel farklılıklar, dil sistemleri ve becerileri, kültür, değerlendirme ve diğer olmak üzere altı grupta incelenmiştir. Behrent, Doff, Marx ve Ziegler (2011) tarafından yapılan çalışmada Almanya'da yapılan ikinci dil edinimine yönelik tezler incelenmiştir. Bu kapsamda 2006-2009 yılları arasında yapılan 38 doktora tezi, ilköğretimde yabancı dil öğretimi, içerik ve bütünleştirilmiş dil öğrenimi, çok dilli eğitim, dil öğrenme bağımsızlığı, çoklu ortam ve dil öğrenimi konuları altında tezler incelenmiştir.

Bu çalışmada da benzer olarak erken çocukluk dönemindeki çocukların dil gelişimi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerinin bütünsel olarak incelenmesinin önemli olduğu düşünülmüştür. İlgili alan yazın incelendiğinde Türkiye'de bu dönemdeki çocukların dil gelişimleriyle ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Keskin, Ömeroğlu ve Okur (2015) tarafından 0-6 yaş arasındaki çocuklara sözcük öğretimi ile ilgili yapılmış 40 farklı çalışmayı üç alt kategoride inceleyen bir çalışma yapılmıştır. Ancak bu çalışma çocukta erken yıllarda dil gelişimiyle ilgili yapılmış çalışmaların yalnızca bir bölümü olan sözcük öğretimi ile ilgili boyutunu ele almıştır.

Erken çocukluk döneminde çocukların dil gelişimlerine yönelik sistemli çalışmaların yapılmaması alan yazında eksiklik olarak görülmektedir. Çocukta dil gelişimi konusu üzerinde araştırmaların nicelik olarak fazla olması değil derinlemesine çalışmalar yapılarak niteliksel yönü baskın çalışmaların daha büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle bu çalışmanın, sonradan yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Erken çocukluk döneminde dil gelişimi alanında yapılmış tezlerin genel bir değerlendirilmesinin yapılmasının konu alanı ile ilgili eksikliklerin ya da üzerinde çok durulan konuların fark edilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

2. Yöntem

1995-2015 yılları içerisinde hazırlanmış dil gelişimine yönelik tezlerin incelenmesini ve tematik dağılımlarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada, nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (s.39). Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden doküman incelemesi yapılmıştır. Doküman incelemesi, araştırmaya yönelik basılı ve diğer materyaller, kişisel dokümanlar, güncel yaşama dair görsel materyaller gibi dokümanlardan bilgi çıkarma yöntemi olarak ifade edilmektedir (Merriam, 2013).

Bu çalışmada 1995-2015 yılları arasında yapılan ve Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'ne kayıtlı olan erken çocukluk eğitime yönelik hazırlanmış ve ölçüt örnekleme ile belirlenen 75 yüksek lisans ve 16 doktora tezi ile toplamda 91 lisansüstü tezi incelenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen tezler yapıldıkları enstitülere ve üniversitelere göre, yapıldıkları yıllar, araştırma desenleri, kullanılan veri analizi tekniklerine göre gruplandırılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde şu aşamalar kullanılmaktadır: verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu araştırma kapsamında, Türkiye’de 1995-2015 yılları arasında erken çocukluk döneminde çocukta dil gelişimi konusunda yapılan, Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi (YÖK)’ne kayıtlı “dil kazanımı”, “dil gelişimi”, “dil edinimi”, “çocuk ve dil” anahtar kelimeleri ile ulaşılan tüm lisansüstü tezler incelenmiştir. Buna göre dil gelişimi anahtar kelimesi ile toplam 316, dil kazanımı anahtar kelimesiyle toplam 5, dil edinimi anahtar kelimesiyle 193, çocuk ve dil anahtar kelimesiyle toplamda 29 teze ulaşılmıştır. Erken çocukluk döneminin, 0-8 yaşları arasında kapsadığı kabul edilerek tezlerde örneklemin yaş grubu bu aralığın dışında kalan tezler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Ayrıca araştırmada son 20 yılda yapılan lisansüstü tezlerinin incelenmesi hedeflendiğinden 1995-2015 yılları arasında olmayan tezler elenmiştir. Bununla birlikte, tezlerin belirlenmesinde enstitülere ilişkin de bir sınırlama getirilmiştir. Tablo 1’de enstitülere ait tez sayılarına ilişkin veriler sunulmuştur.

Tablo 1:Tezlerin Ait Oldukları Enstitülere İlişkin Veriler

Enstitü	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	17	6	23
Sosyal Bilimler Enstitüsü	48	6	54
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	10	4	14
Toplam	75	16	91

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına eğitim, sosyal ve sağlık enstitülerine kayıtlı olmayan tezler dâhil edilmemiştir. Araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezleri yalnızca eğitim, sosyal ve sağlık enstitülerinden oluşmaktadır. Tezlerin 23’ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü’ne, 54’ü Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne, 14’ü ise Sağlık Bilimleri Enstitüsü’ne aittir. Bu doğrultuda yapılan incelemenin ardından araştırmanın amaçlarına uygun olarak 75’i yüksek lisans, 16’sı doktora tezi olmak üzere 91 adet tez araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır.

2.1 Verilerin toplanması ve analizi

Bu çalışmada, ilk olarak Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi (YÖK)’ne kayıtlı tezler üzerinde “dil kazanımı”, “dil gelişimi”, “dil edinimi”, “çocuk ve dil” anahtar kelimeleri ile 14.09.2015 tarihinde detaylı bir tarama yapılmıştır. Buna göre dil gelişimi anahtar kelimesi ile toplam 316, dil kazanımı anahtar kelimesiyle toplam 5, dil edinimi anahtar kelimesiyle 193, çocuk ve dil anahtar kelimesiyle toplamda 29 teze ulaşılmıştır. Araştırma amaçlarına uygun olarak

sınırlılıklar doğrultusunda belirlenen 75 yüksek lisans ve 16 doktora tezi olmak üzere toplamda 91 lisansüstü tez incelenmek üzere bilgisayara indirilerek kaydedilmiştir. YÖK'e kayıtlı 60 tez erişime açık olarak saptanmıştır. Erişime açık olmayan tezlerden 31'i yapıldığı üniversitelerin kütüphaneleri üzerinden ulaşılmıştır. Ulaşılamayan bazı tezlerin ise özetlerinden faydalanılmıştır.

Ulaşılan tezleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından çalışmanın amacına yönelik bir "Tez İnceleme Formu" geliştirilmiştir. Formun geliştirilmesinde ilgili literatürden ve benzer çalışmaların (Küçüköğlü ve Ozan, 2013) veri toplama araçlarından yararlanılmıştır. İlk olarak taslak bir form oluşturulmuştur. Taslak form ölçme ve değerlendirme alanında çalışan iki bilim uzmanının görüşüne sunulmuştur. Geri bildirimler doğrultusunda forma son hali verilmiştir. Geliştirilen bu formda tezlerin yılı, yazarı, türü, yürütüldüğü üniversite, tezin konusu, tezin çalışma grubu, araştırmanın türü, tezde kullanılan veri toplama yöntemleri, araçları ve analizleri hakkında bilgiler yer almaktadır.

Çalışma kapsamında, tezlere ilişkin bilgiler araştırmacılar tarafından hazırlanan tez inceleme formu aracılığıyla ayrı ayrı incelenmiştir. Başlangıçta, her araştırmacı incelediği tezin verilerini oluşturulan forma kaydetmiştir. Bu aşamadan sonra girilen verilerin doğruluğu diğer bir araştırmacı tarafından tezler tekrar incelenerek kontrol edilmiştir. Son olarak, farklı zaman aralıklarında tezler tekrar incelenmiştir.

Araştırma kapsamında içerik analiziyle incelenen tezlerden elde edilen veriler, MS Office Excel programından faydalanılarak betimsel istatistiki yöntemlerden olan kullanılarak frekans ve yüzde olarak çözümlenmiştir. Elde edilen veriler tablo ve grafikler üzerinde gösterilmiştir. Ayrıca, edinilen bulgular doğrultusunda veriler araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Araştırma kapsamındaki lisansüstü tezler incelendiğinde, erken çocukluk döneminde dil gelişimi alanında son 20 yılda 75 yüksek lisans ve 16 doktora tezi yapıldığı görülmüştür. Yapılmış tezlerin daha çok yüksek lisans tezlerinden oluştuğu görülmüştür. Türkiye'de genel istatistiğe bakıldığında bir yılda üretilen alanındaki yüksek lisans tez sayısı yaklaşık 16.000 iken alanındaki doktora tez sayısı yaklaşık 4.000 olarak karşımıza çıkmaktadır (Gürgen, 2009). Türkiye'de yüksek lisans eğitiminin daha çok tercih edildiği ancak doktora eğitimine sayıca çok daha az kişinin devam ettiği bilinmektedir. Tezlerin türlerine ilişkin dağılımda dikkati çeken sayıca farklılığın nedeninin Türkiye'deki genel durumla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu sonucun, erken çocukluk eğitimi alanında doktora düzeyinde eğitim veren üniversite sayısının sayıca az olması ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi Doktora programı açabilen üniversiteler Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesidir.

Araştırmada içerik analiziyle toplanan verileri açıklayabilmek için temalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Buna göre yapılan kodlamalarla elde edilen kavramlardan bir yapı oluşturulmaya

çalışılmış ve birbirine benzeyenler bir araya getirilerek incelenen tezler temalarına göre 4 kategoride toplanmıştır. Araştırmada incelemeye alınan lisansüstü tezler konularına göre araştırmacılar tarafından (1) Farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisi, (2) Dil Edinimi/Dil Kazanımı, (3) Dil gelişimini değerlendiren ölçme araçlarının geliştirilmesi ya da uyarlanması ve (4) İkinci dil öğretimi/iki dillilik olmak üzere 4 kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler Tablo 2’de verilmiştir.

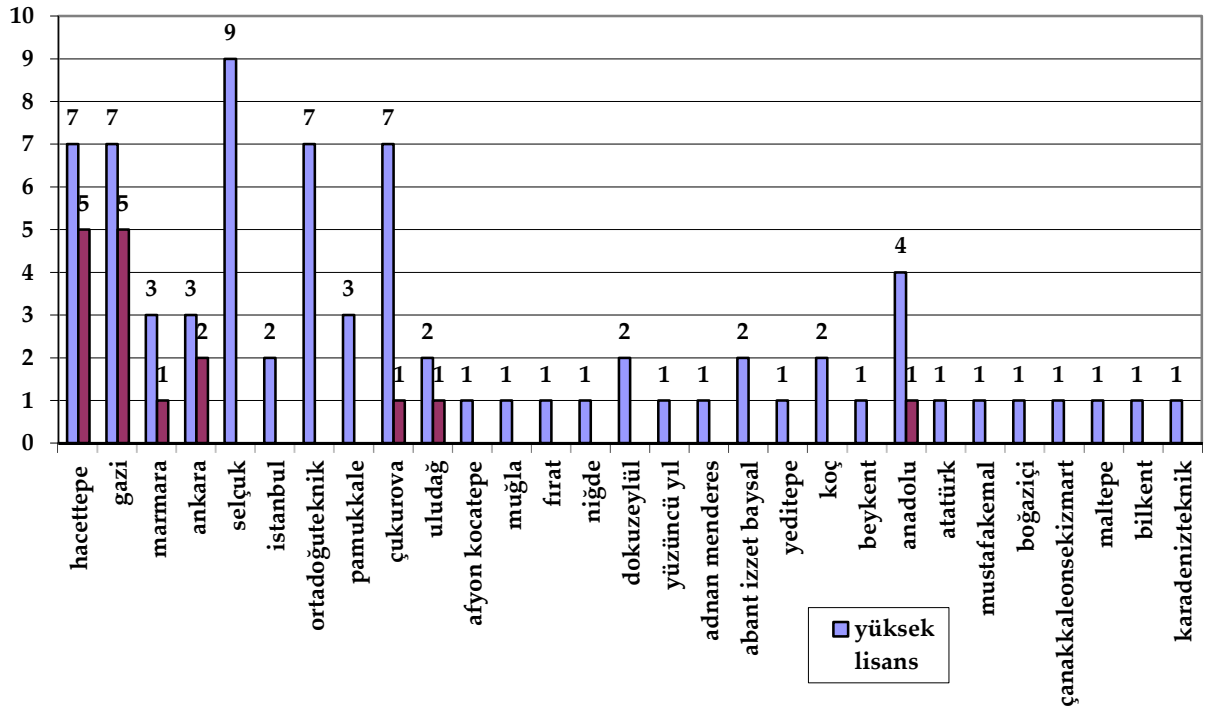
Tablo 2. Lisansüstü tezlerin incelendiği kategoriler

Kategoriler	YüksekL isans (f)	YüksekL isans (%)	Doktora(f)	Doktora(%)	Toplam (f)	Toplam (%)
Farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisi	38	50.7	7	43.7	45	49.5
Dil Edinimi / Dil Kazanımı	13	17.3	4	25	17	18.6
Dil Gelişimini değerlendiren ölçme araçlarının geliştirilmesi ya da uyarlanması	7	9.3	1	6.3	8	8.8
İkinci dil öğrenimi ve öğretimi/İki dillilik	17	22.7	4	25	21	23.1
Toplam	75	100	16	100	91	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezler kategorilere ayrıldığında farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisini inceleyen 45, dil edinimi/ dil kazanımı kategorisine giren 17 dil gelişimini değerlendiren testlerin geliştirilmesi ya da uyarlanmasını konu edinen 8 ve ikinci dil öğretimi ile ilgili yapılan 21 tez olmak üzere toplamda 91 lisansüstü tez incelenmiştir. Buna göre sayıca en fazla çalışmanın farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisini farklı yönlerden ele alan kategoride olduğu saptanmıştır. Çalışmaların “farklı değişkenlerin dil gelişimi” üzerinde yoğunlaşmasının nedeni araştırmacıların belirli bir sürede çalışmalarını tamamlama konusundaki zorunlulukları olabilir. Zira araştırmacıların araştırmalarını 26 Kasım 2014 Tarihli Resmi Gazetede Yayımlanarak Yürürlüğe Giren 6569 Sayılı Kanun ile gelen öğrenci affına kadar yüksek lisans ve doktora öğrenim sürelerinin tamamlanmasında yıl sınırlamasının olması araştırmacıları “veri toplama, örnekleme ulaşma konusunda hız kazandıran ve kolaylık sağlayan” çalışmalara yönelmiş olabilir. Bununla birlikte, bu konular kesitsel yöntemle ve önceden geliştirilmiş ölçme araçları ile çalışılabilmesi de araştırmacıların bu konulara eğilimlerini artırmış olabilir. Ayrıca, Tablo 2’de “Dil gelişimini değerlendiren ölçme araçlarının geliştirilmesi ya da uyarlanması” kategorisinde yapılan tezlerin yüzdesi 8.8’dir. Bu sonuca göre araştırmacıların ölçek geliştirme çalışmalarına daha az yöneldikleri görülmektedir. Türkiye’de, erken çocukluk gelişiminde, özgün,

kültürden bağımsız norm çalışmaları yapılmış ölçme araçlarının sayısı yok denecek kadar azdır. Tezlerde veri toplama aracı olarak kullanılan Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı (GEÇDA), Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE) Denver II Gelişimsel Tarama Testi (DGTT), Peabody Resim Kelime Testi (PRKT) gibi ölçme araçları genel gelişimi değerlendirmektedir. Ölçeklerden bazıları da yabancı ölçeklerden uyarlanmıştır. Genel gelişimi değerlendiren araçlarda bu durum, bazı gelişim özelliklerinin evrensel nitelik taşıması ve kültürden etkilenmemesi nedeni ile kabul edilebilir. Ancak dil gelişimi ile ilgili ölçme araçları dilin yapısından ve kültürden çok etkilenmesi nedeni ile Türkçe 'ye çevrilip bir uyarlama çalışması ile alana kazandırılmamaktadır. Bu tür ölçme araçları; daha fazla zaman ekonomik kaynak ve farklı disiplin alanlarından araştırmacı gerektirmektedir. Bu koşullar göz önüne alındığında, Türkiye'de araştırma ve araştırmacılara verilen proje desteklerinin yeterli olmaması da dil gelişimini değerlendiren standardize veya en azından geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçme araçlarının az olmasının nedenini açıklamaktadır. Sayıca en az lisansüstü tez çalışmasının dil gelişimini değerlendiren ölçme araçları kategorisinde olduğu saptanmıştır.

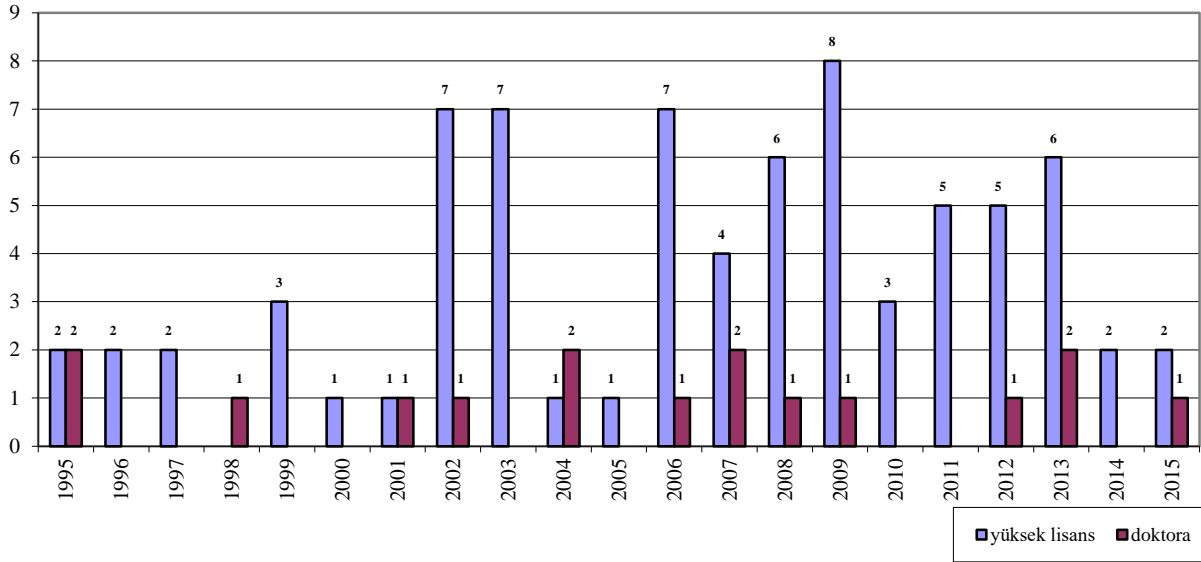
Grafik 1. Erken çocukluk döneminde çocukta dil gelişimi alanında yapılan tezlerin yürütüldüğü üniversiteler

Grafik 1 incelendiğinde incelenen lisansüstü tezlerden Hacettepe Üniversitesi'nden 12, Gazi Üniversitesi'nden 12, Marmara Üniversitesi'nden 4, Ankara Üniversitesi'nden 5, Selçuk Üniversitesi'nden 9, İstanbul Üniversitesi'nden 2, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nden 7, Pamukkale Üniversitesi'nden 3, Çukurova Üniversitesi'nden 8, Uludağ Üniversitesi'nden 3,

Anadolu Üniversitesi'nden 5 lisansüstü tez çalışması yapıldığı görülmektedir. Diğer üniversitelerde ise 1-2 tez yapıldığı görülmektedir. Üniversitelere göre dağılıma bakıldığında sayıca en çok tez çalışmasının Hacettepe ve Gazi Üniversiteleri'nde yapıldığı, bu sırayı Selçuk Üniversitesi'nin takip ettiği saptanmıştır. Tezlerin üniversitelere ilişkin dağılımında dikkati çeken sayıca farklılığın nedeninin erken çocukluk eğitimi alanında lisansüstü düzeyinde özellikle doktora düzeyinde eğitim veren üniversite sayısının sayıca az olması ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Sayıca en çok tez yapılan üniversitelere bakıldığında bu üniversitelerin yüksek lisans programının yanı sıra doktora programının varlığı, bu üniversitelerin diğerlerine göre öğretim üyesi bakımından daha fazla gelişmiş üniversiteler olması ve bu üniversitelerdeki mevcut programların oturmuş olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

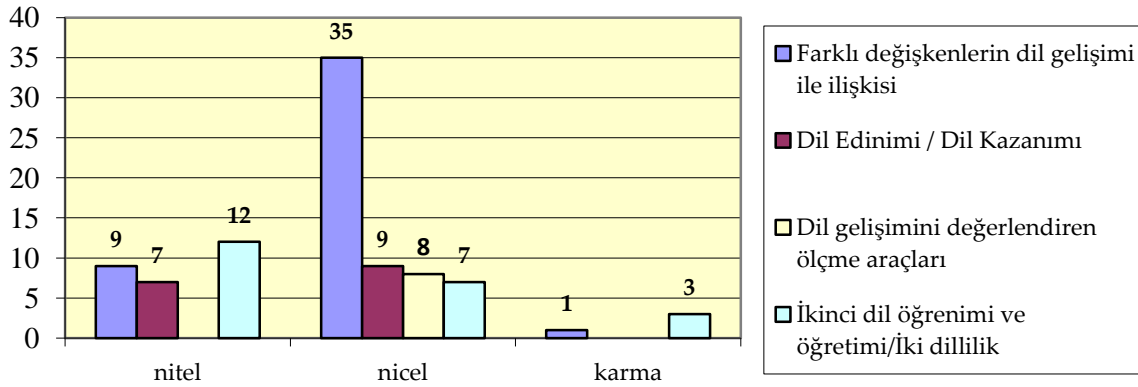
Grafik 2. Erken çocukluk döneminde çocukta dil gelişimi alanında yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı

Grafik 2 incelendiğinde, 1995 yılında 4, 1999 yılında 3, 2002 yılında 8, 2003 yılında 7, 2004 yılında 3, 2006 yılında 8, 2007 yılında 6, 2008 yılında 7, 2009 yılında 9, 2010 yılında 3, 2011 yılında 5, 2012 yılında 6, 2013 yılında 8 ve 2015 yılında 3 lisansüstü tezin yapıldığı görülmektedir. Diğer yıllarda yalnızca 1-2 lisansüstü tez çalışması yapılmıştır. 1995 yılından 2002 yılına kadar bu alanda bir yılda en fazla 4 tez yapıldığı görülmektedir. 2002 yılında 8, 2003 yılında ise 7 teze sayıca artış mevcuttur. 2006 yılına kadar bu sayılar 1-2 teze sınırlı kalmış olup, 2006 yılından sonra düzenli bir artış göstermese de sayıca artış olmuştur. Ancak son yıllarda lisansüstü tez çalışmalarında niceliksel olarak azalma görülmektedir. Grafik 2'ye göre sayıca en fazla lisansüstü tezin 2009 yılında yapıldığı görülmüştür. Sonuçta, son 20 yılda erken çocukluk döneminde dil gelişimine yönelik yapılan tezlerin yıllara göre inişli çıkışlı yani düzensiz bir dağılım gösterdiği görülmektedir. 2006 yılında okul öncesi eğitim programı güncellenmiş ve okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi düşüncesiyle bu dönemden itibaren okul öncesi eğitime ilgi artmıştır. MEB 2014/15 istatistiklerine göre okul öncesinde 2011/12 döneminde 5 yaş grubu için % 65'lere çıkan okullaşma oranı 2012/13

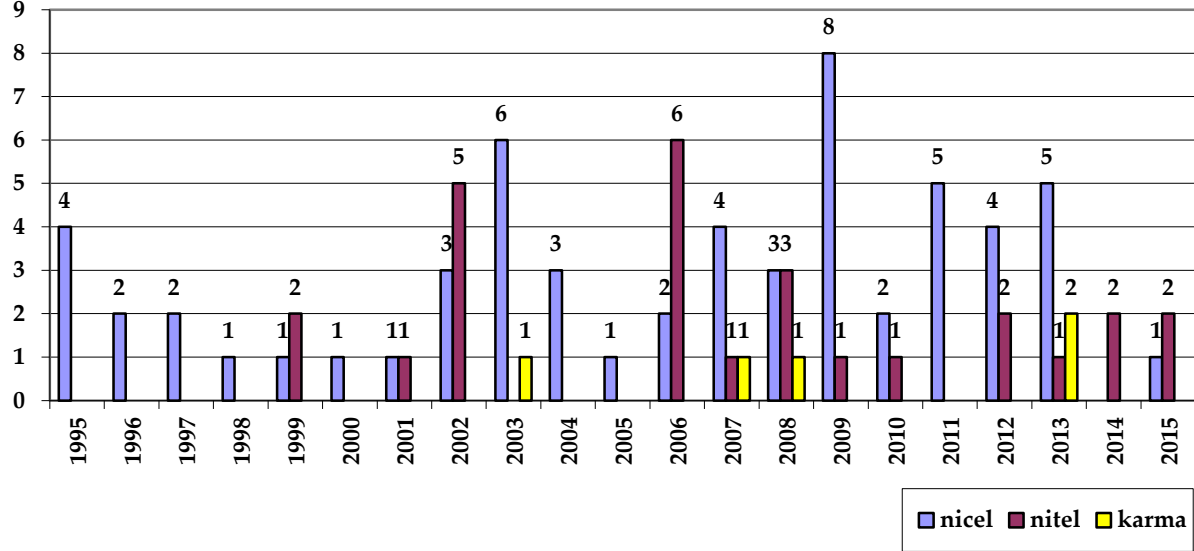
döneminde ise %39,72'ye düşmüştür. 4+4+4 eğitim sisteminin 2012'de hayata geçirilmesiyle birlikte zorunlu eğitimin yaşı beş buçuk yaşa düşürülmüş bunun yansıması olarak da bu dönemde okul öncesinde okullaşma oranında azalma olmuştur. Sonrasında ise okullaşma oranı 2014/15 döneminde %53'lere çıksa da bu oranın diğer ülkelerle kıyaslandığında çok düşük olduğu görülmektedir (MEB, 2014/15). İncelenen tezlerin düzensiz bir dağılım göstermesi eğitim politikaları ile ilgili kararlara bağlı olarak okul öncesi eğitimde okullaşma oranlarının değişkenlik göstermesi ile artış ve azalma olmuş ve toplumsal bilice paralel olarak araştırılmaya yönelim artmış olabilir.

Grafik 3. Erken Çocukluk Döneminde Çocukta Dil Gelişimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Kategorilerinin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Grafik 3 incelendiğinde nitel yöntemin kullanıldığı tezlerden 9'u farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisi kategorisinden, 7'si dil edinimi/dil kazanımı kategorisinden, 12'si ise ikinci dil öğrenimi ve öğretimi/iki dillilik kategorisindedir. Nicel yöntemin kullanıldığı tezlerden, 35'i farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisi kategorisinden, 9'u dil edinimi/dil kazanımı kategorisinden, 8'i dil gelişimini değerlendiren ölçme araçları kategorisinden, 7'si ise ikinci dil öğrenimi ve öğretimi/iki dillilik kategorisindedir. Karma yöntemin kullanıldığı tezlere bakıldığında ise tezlerden, 1'i farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisi kategorisinden, 3'ü ise ikinci dil öğrenimi ve öğretimi/iki dillilik kategorisindedir. Bu sonuçlara göre çalışmalarda en çok tercih edilen yöntemin nicel yöntem olduğu saptanmıştır. Alan yazında benzer çalışmalarda da benzer bir sonuca rastlandığı görülmektedir (Ulutaş ve Ubuz, 2008; Baki vd., 2011; Çiltaş, Güler ve Sözbilir, 2012; Küçükkoğlu ve Ozan, 2013; Özenç ve Özenç, 2013).

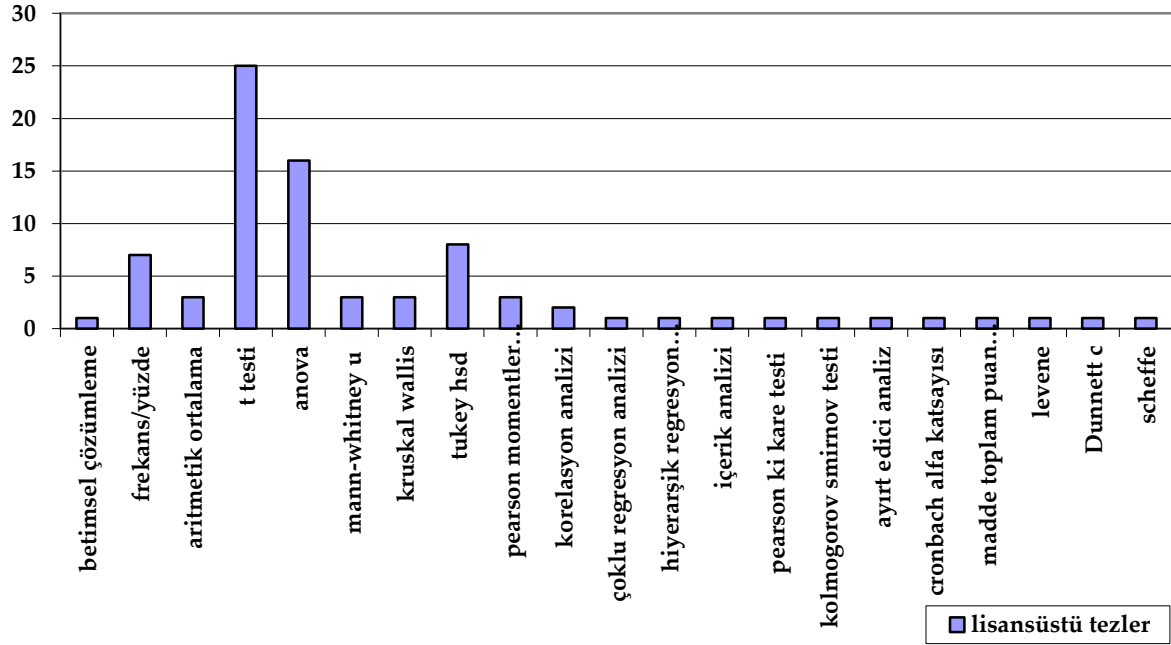
Grafik 4. Erken çocukluk döneminde çocukta dil gelişimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerinin yıllara göre dağılımı

Grafik 4 incelendiğinde, nitel çalışmalara 1999 yılından itibaren başlandığı görülmektedir. Bu sonuç, belirli bir zaman dilimine kadar nitel yöntemlerin sosyal ve eğitim bilimleri alanındaki araştırmacılar tarafından pek fazla kabul görmemesi ile ilgili olabilir. Ayrıca bu bulgunun bir başka nedeni de, Türkiye’de İstatistik ve Bilimsel Araştırma Teknikleri kitaplarında nitel yöntemlerin yer alması, tanıtılması ve bu yöntemlerin ayrıntılı açıklandığı çeviri kitapların yayın hayatına girmesiyle birlikte araştırmacıların bu yöntemlerle çalışma eğilimlerinin artması ile bağlantılı olabilir. Bu durum, dünyadaki araştırma akımları ile de ardıl olsa bile süreç ve aşamalar bakımından paralellik göstermektedir.

Sosyal bilimlerin gelişme sürecinde, bu alanda çalışan araştırmacıların başlangıçta fen bilimlerine özgü pozitivist paradigmanın ilke ve yöntemlerini kullanarak insan, toplum ve kültürler araştırılmaya çalışılmıştır. Bu alandaki, pozitivism ötesi(yorumlamacı) anlayışın gelişmesi ile birlikte, sosyal bilimler kendi doğasına özgü kavramlar ve araştırma yöntemleri kullanmaya başlamışlardır. Bu gelişmelerle birlikte olay ve olgular kendi ortamları içinde ayrıntılı biçimde ve derinlemesine açıklanmaya ve yorumlanmaya çalışılmış, sosyal bilimciler nicel yöntemlerin yanı sıra nitel ve karma yöntemlere doğru yönelim göstermişlerdir. Böylece, sosyal bilimlerde, fen bilimlerinin kavramları ve yöntemleri yanında, yorumlamacı anlayışa göre biçimlenen araştırma yöntemleri, birlikte kullanılmaya başlanmıştır.(Glesne 2013, Merriam, 2013). Özellikle okul öncesi dönemde çocukların dil gelişimini ölçmenin zorluğu göz önünde bulundurularak nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı, dil gelişimi süreçlerinin niteliksel boyutlarının irdeleneceği çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Grafik 5. Erken çocukluk döneminde çocukta dil gelişimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin veri analizi tekniklerine göre dağılımı

Grafik 5’de incelenen lisansüstü tezlerinde kullanılan veri analiz teknikleri sunulmuştur. Veri analiz teknikleri çalışmalarda bir ya da birden fazla kullanılabilirdiği için her çalışmada görülen veri analiz tekniği ayrı ayrı puanlandırılmıştır. Grafik 4 incelendiğinde araştırmalarda en çok t testinin kullanıldığı görülmektedir. Ardından araştırmalarda anova çok sık kullanılmıştır. Bu bulguların yanı sıra diğer analiz tekniklerinin sayıca az kullanılmasının yanı sıra çok çeşitli olduğu ve değişkenlik gösterdiği saptanmıştır. Grafik 3 incelendiğinde, son 20 yılda yapılan lisansüstü tezlerinde en çok nicel araştırma deseninin kullanıldığı açıkça görülmektedir. Buradan hareketle, en çok kullanılan veri analiz tekniklerinin t testi ve anova olmasının söz konusu durumdan kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada incelenen tezlerin % 49,5 (Bknz. Tablo 2) oranında farklı değişkenlerin dil ile ilişkisini inceleyen çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda (Uyar, 1995; Öztürk, 1995; Seçilmiş, 1996; Aktan, 1996; Solmaz, 1997; Aydın, 1997; Kefi, 1999; Yazıcı, 1999; Denk, 2000; Baykara, 2002; Kaleli, 2002; Kılıç, 2002; Temiz, 2002; Yayla, 2003; Dereli, 2003; Taner, 2003; Yüksel, 2003; Akkaya, 2003; Serhatlıoğlu, 2006; Tokgöz, 2006; Ünal Gürocak, 2007; Levi Mizrahi, 2008; Özmermer, 2008; Yıldırım, 2008; Çat Şahin, 2009; Koç, 2009; Kızıldaş, 2009; Üstündağ, 2009; Tulu, 2009; Hopurcuoğlu, 2010; Baykal, 2011; Ergin, 2012; Feldman, 2012; Ersan, 2013; Çelimli, 2013; Kurt, 2014; Kara, 2015; Tetik, 2015(Yüksek Lisans); Poyraz, 1995; Artar, 1998; Güler, 2004; Şimşek Bekir, 2004; Keşli, 2006; Taşkın, 2013; Uyanık, 2013(Doktora)), araştırma konusuna uygun olarak çoğunlukla % standart ölçme araçlarından yararlanılmıştır. Bu çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarından bazıları genel gelişimi değerlendiren testlerdir. Araştırmacılar, Türkiye’de sadece dil gelişimini değerlendiren ölçme araçlarının sınırlılığı nedeni ile genel gelişim testlerinin dil gelişimi bölümlerinden

yararlanmış olabilir. Dil gelişimini değerlendiren ölçme araçlarından ise en sık kullanılanları sırası ile Peabody Resim Kelime testi, Descouedres Lügatçe Testi, Denver II Gelişimsel Tarama Testi(DGTT II), Portage Dil Gelişimi Kontrol Listesi, Limbosh ve Wolf un Lügatçe ve Dil Testi, Ankara Gelişim Testi Envanteri (AGTE), Alıcı Dil Kontrol Listesi (A.D.K.L.) v.s. dir. Bu araçlardan Peabody Resim Kelime Testi, çocukların alıcı dil düzeylerini değerlendirmekte ve bu yolla çocuğun dili anlamasının güvenilir bir kanıtı elde edilmeye çalışılmaktadır(Akoğlu, 2015). Ancak dilin biçim (söz dizimi, biçim bilim, ses bilgisi), içerik(anlam bilim) ve kullanım bilim(kullanım) olmak üzere üç bileşen ve alt bileşenlerle birlikte toplam beş bileşenden oluştuğu düşünülürse; dilin bütün alanlarının değerlendirilemediği; araştırma ve ölçüklerin sadece bir bileşene hizmet ettiği (içerik) ve diğer bileşenlerin özellikle sözdizimi, ses bilgisi ve biçim bilim yani dilin biçimsel yönünün ihmal edildiği ortaya çıkmaktadır(Acar Şengül, 2015; Temel, v.d.2014).

Araştırmada incelenen çalışmalar içerisinde dil edinimi/dil kazanımı kategorisinde %25 oranında doktora tezi (Acarlar, 1995; Erdemir, 2001; Gül Yazıcı, 2007; Keklik, 2009) olduğu görülmektedir. Bu kategorideki yüksek lisans tezi oranı ise %17,3'tür (Ahioğlu, 1999; Koyuncuoğlu, 2002; Özdemir, 2002; Buyurgan, 2002; Pınarcık, 2005; Cömertpay, 2006; Kuşçu, 2006; Delican, 2007; Yıldız Çiçekler, 2007; Önkol Şengül, 2007; Eken, 2008; Ölçal, 2009; Gözalan 2013). Bu durumun nedeni, erken çocukluk dönemindeki çocukların dil edinimini; dil bileşenlerini içeren bütünsel ve kapsamlı olarak değerlendirebilecek ve bütün dil bileşenlerini içeren, Türk kültürüne uygun standart değerlendirme araçlarının bulunmaması ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca, erken çocukluk dönemindeki çocukların değerlendirilmesinde, çocukların performansları duygusal durumlarından yapılandırılmış test ortamlarından ve deneyimlerinden etkilenmektedir. Bu nedenle, biçimsel değerlendirmelerin objektiflik, standart ölçme ve sayısallaştırma genellenabilirlik gibi avantajlarından yararlanıp, bu değerlendirmelere ek olarak biçimsel olamayan değerlendirme sonuçlarının da eklenmesi yararlı görülmektedir (Bencik Kangal, 2015; Metindoğan Wise, 2015). Bu bakımdan, dil edinimi ile ilgili çalışmalarda nitel yöntemlerin; toplanan verilerin bütüncül olması, araştırmacının katılımcı rolü, doğal ortama duyarlılık, tümevarımcı analiz, toplanan verilerin ayrıntılı ve derinlemesine olması vb. (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Merriam, 2013) avantajlarından da yararlanılarak biçimsel değerlendirme sonuçlarına eklenmesi gerekli görülmektedir. Bu durumda erken çocukluk dönemindeki dil edinimi konusundaki araştırmalarda, karma yöntemlerin tercih edilmesi yararlı görülebilir. Ancak, bu tür kapsamlı çalışmalar uzmanlık, deneyim, ekip çalışması ve ekonomik kaynak gerektirdiğinden lisansüstü çalışmalarda belirli bir zaman diliminde, dilin tek bir boyutunu ele alan çalışmalara daha sık rastlanmaktadır.

Araştırmada Dil Gelişimini Değerlendiren Ölçme Araçlarının Geliştirilmesi ve Uyarlanması kategorisinde %6,3 oranında doktora tezi (Damar, 2007), %9,3 oranında da yüksek lisans tezi (Eskinazi, 2003; Güven, 2009; Uyanık, 2010; Alev, 2011; Yolal, 2011; Kaçar, 2011; Aktürk, 2012) olduğu görülmektedir. Bu durumun nedeni yeni bir ölçük geliştirmenin zorluğu, uyarlama çalışmalarında ise kültürel farklılıkların özellikle dil gelişimi alanında uyum sıkıntıları çıkarması olarak görülebilir. Ancak bu konuda çalışılmasının alandaki eksikliği gidermeye yönelik katkılar getireceği düşünülmektedir.

Araştırmada incelenen tezlerin %23,1 (Bknz. Tablo 2) oranında ikinci dil öğrenimi ve öğretimi/iki dillilik kategorisinde yoğunlaştığı görülmektedir (Cihan, 2001; İlhan Agan 2004; Çakal, 2006; Ertekin, 2003; Küçük, 2006; Topcuoğlu, 2006; Yeniay, 2007; Yatgın Gökbayrak, 2008; Akyol, 2009; Şeker, 2010; Aktan Erciyes, 2011; Kuru Atadere, 2012; Topaloğlu, 2012; Bezcioglu, Göktolga, 2013; Civan, 2013; Özer, 2013; Tunçay 2014 (Yüksek Lisans), Peçenek, 2002; Yolasiğmazoğlu, 2008; Erdil, 2012; Baykent, 2015 (Doktora)). Bu sonucun nedeni, ikinci dil eğitiminde yaşadığımız sorunların toplumun her kesiminde hissedilir olması olabilir. Türkiye’de yabancı dil eğitiminde, sarf edilen bunca kaynak ve emeğe rağmen, istenilen seviyede verim alınmadığı konusu güncelliğini korumaktadır. Bunun nedeni olarak, öteden beri devam eden geleneksel dil öğretme alışkanlıkları, yabancı dil eğitimi planlamasındaki eksiklikler ve bunların doğurduğu yöntem, planlama etkinlik, malzeme ve ölçme-değerlendirmedeki yetersizlikler ya da yanlışlar gösterilmektedir. Türkiye’de, ülke amaçlarına ve gerçeklerine dayanan gerçekçi bir yabancı dil eğitim politikası oluşturulamamıştır. Verilere dayanan somut ve bilimsel bir alt yapı oluşturulmadan, yabancı dil eğitimi konusunda sık sık yeni kararlar alınmakta ve uygulamalar yapılmaktadır. Bu tür değişiklikler yabancı dil eğitime amaçlanan katkıyı sağlayamamakta, zaman ve kaynak israfına neden olmaktadır (Işık,2008). Yazarlar, ikinci dil eğitiminin kendine özgü sorunları olduğunu ve dil eğitiminde, yöntem planlama öğretmen yetiştirme sorunlarını vurgulamaktadırlar. İkinci dil eğitiminde, son yıllarda okul öncesi dönemde yapılan araştırma ve uygulamaların artmış olması, ikinci dil eğitimi konusundaki sorunlarımızın eğitime başlama yaşı ile ilişkilendirilme çabasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Oysa, çocuklar ikinci dili üç yaşından sonra öğreniyorlarsa, bunun ardışık öğrenme durumu olduğu ve çocukların ikinci dile ait gelişimsel süreçlerinin farklı bir yol izlediği belirtilmektedir (Tarım, 2015; Temel vd., 2014). Cummins’in “eşik teorisine” göre çocukların ikinci dildeki beceri seviyesinin birinci dildeki beceri seviyesine bağlı olduğu belirtilmektedir (Akt: Tarım, 2015). Bahous ise dillerin sıra ile ediniminde yaş faktörünü, nörolojik, psiko-motor koordinasyon, kültürel tutumlar, bilişsel gelişim gibi faktörlerin etkilediğini belirterek beş yaşından önce ikinci dil edinimine başlanmaması gerektiğini savunmaktadır (Akt: Temel vd.,2014). Bu durumda okulöncesinde ikinci dil eğitime odaklanmaktan çok ikinci dil eğitimindeki yöntemsel sorunlara eğiliminin gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

4. Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi dönemde çocukların dil gelişimine yönelik çalışmaların artırılması gerektiği söylenebilir. Erken çocuklukta dil gelişimine yönelik doktora tezlerinin sayısının az olduğu görülmüştür. Özellikle dil gelişimini değerlendiren ölçme araçlarının geliştirilmesi ya da uyarlanması kategorisinde bir doktora tezi olduğu görülmüştür. Konuyla ilgili yüksek lisans tezi sayısı ise 7’dir. Buradan hareketle alanda dil gelişimini değerlendiren ölçme araçlarının sayısının az olduğu sonucuna varılmıştır. Bu nedenle dil gelişimini değerlendiren geçerli ve güvenilir ölçme araçlarının geliştirilmesinin alana büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada erken çocukluk dönemindeki çocukların dil gelişimi ile ilgili lisansüstü tezlerin yöntemlerine bakıldığında daha çok nicel çalışma yöntemi kullanıldığı ve bu kapsamda betimsel ve tarama modellerinin tercih edildiği görülmüştür. Bu durumun dil gelişimi ile ilgili Türkçe ölçme araçlarının yeterli olmamasından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Ölçme araçları genellikle kelime testleri ya da sözcük dağarcığının ölçülmesi ile ilgili testlerden oluşmuştur ve dilin daha çok semantik yönüne ağırlık verildiği görülmüştür. Bu nedenle dilin diğer bileşenlerinin de ele alındığı Türkçe ölçme araçlarının geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Dil bilimin diğer alanlarıyla ilgili örneğin morfolojik yapıyı inceleyen çalışmalardan hareketle günümüzde hala Türk çocuklarının dil gelişimi morfolojik olarak ortaya koyulmamıştır. Bu açıdan bundan sonra yapılacak çalışmalarda dilin morfolojik, fonolojik ve sentaks bileşenlerine önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında oluşturulan kategoriler incelendiğinde tezlerin daha çok “farklı değişkenlerin dil gelişimi ile ilişkisi” kategorisinde toplanmıştır. Ancak Türkiye’de dil ediniminin farklı gelişim alanlarında nasıl olduğuna ilişkin çalışmaların yeterince yer almadığı görülmektedir. Konuyla ilgili çalışacak araştırmacılara daha özgün konulara yönelmeleri ve alanın eksiklerini giderecek çalışmalar yapmaları tavsiye edilmektedir.

Sonuç olarak dil gelişimine yönelik çalışmalarda nicel çalışmaların derinlemesine bilgi sağlayamayacağından nitel çalışmalara önem verilmesi ve Türkçe dil ediniminde dünyada yaygın olarak görülen nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması gerektiği ifade edilebilir. Farklı modellerde çalışmalar için araştırmacıların yönlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Acar Şengül, E. (2015). Alternatif değerlendirme sürecinin erken çocukluk eğitim programlarına kaynaştırılması. Ed. P. Bayhan. Okul öncesi dönemde alternatif değerlendirme. Ankara: Hedef yayıncılık.
- Akoğlu, G. (2015). Erken okuryazarlık becerilerinin değerlendirilmesi. Ed. Z.F: Temel. Dil ve erken okuryazarlık. Ankara: Hedef yayıncılık.
- Ataseven, N. ve Oğuz, A. (2015). Türkiye’de öğrenme stilleri konusunda yapılan tezlerin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 22, 192-205.
- Baki, A., Güven, B., Karataş, İ., Akkan, Y. ve Çakıroğlu, Ü. (2011). Türkiye’deki matematik eğitimi araştırmalarındaki eğilimler: 1998 ile 2007 yılları arası. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 57-68.
- Behrent, S., Doff, S., Marx, N. ve Ziegler, G. (2011). Review of doctoral research in second language acquisition in Germany (2006–2009). *Language Teaching*, 44, s. 237-261 doi:10.1017/S0261444810000455.

- Bektaş, M. ve Karadağ, B. (2013). Hayat bilgisi öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinin eğilimleri ve değerlendirilmesi. *International Journal Of Human Sciences*, 10, 2, 113-129.
- Bencik Kangal, S. (2015). Alternatif değerlendirme ve çeşitleri. Ed. P, Bayhan. Okul öncesi dönemde alternatif değerlendirme. Ankara: Hedef yayıncılık.
- Büyükkiz, K. K. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 25, 203-213.
- Can Yaşar, M. ve Aral, N. (2011). Türkiye'de okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 22, 70-90.
- Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çiltaş, A., Güler, G. ve Sözbilir, M. (2008). Türkiye'de matematik eğitimi araştırmaları: bir içerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 565-580.
- Doğan, A. (2009). *Büyük Türkçe sözlük*. Ankara: Akçağ yayınları.
- Drozdziak-Szelest, K. ve Pawlak M. (2012). Review of doctoral research in second language acquisition, language learning and teaching in Poland (2006–2010). *Language Teaching*, 45, s. 347-375 doi:10.1017/S0261444812000055.
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8/1, 1321-1333.
- Eliçin, Ö. ve Diken, H. İ. (2011). Türkiye'de yaygın gelişimsel bozukluklar alanında gerçekleştirilen lisansüstü tez çalışmalarının gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 12(2), 17-44.
- Glesne, C. (Çev. Ed. A. Ersoy & P. Yalçınoğlu) (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gömlüksiz, N. M. ve Bozpolat, E. (2013). Eğitim programları ve öğretim alanındaki lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *International Journal Of Social Science*, 6, 7, 457-472.
- Gül, O. S. ve Diken, H. İ. (2009). Erken çocuklukta özel eğitime ilişkin türkiye'de gerçekleştirilmiş lisansüstü tez çalışmalarının gözden geçirilmesi. *Uluslararası Erken Çocuklukta Özel Eğitim Dergisi*, 1,1,46-78.
- Gürgen, G. (2009). Lisansüstü tezlerin topluma yararlılık ilkesi bakımından değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü IV. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu* (9-21 Ekim 2009).
- Işık, A. (2008). Yabancı Dil Eğitimimizdeki Yanlışlar Nereden Kaynaklanıyor?. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(2), pp-15.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 3, 75-87.
- Kaytez, N. ve Durualp, E. (2014). Türkiye'de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 2, 110-122.

Keskin, F., Ömeroğlu, E. ve Okur, A. (2015). 0-6 yaş arasındaki çocuklara sözcük öğretimi ile ilgili çalışmaların incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(1), 80-95.

Küçüköğlu, A. ve Ozan, C. (2013). Sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 12, 27-47.

Landry, S. H., Swank, P. R., Smith, K. E., ve Assel, M. A. (2006). Enhancing early literacy skills for preschool children: bringing a professional development model to scale. *Journal of Learning Disabilities*, 39(4), 306 – 324.

MEB, (2014/15). Milli Eğitim İstatistikleri. 31.03.16 tarihinde http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2014_2015.pdf sayfasından erişilmiştir.

Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. Çev. Ed. Turan, S. Ankara: Nobel.

Metindoğan, Wise, A. (2015). Gelişim bilimi: tanımı, kapsamı, tarihsel temelleri, araştırma konu ve yöntemleri. Ed. F, Turan ve A. İpek Yükselen. Çocuk gelişimi 1 bebeklik döneminde gelişim. Ankara: Hedef yayıncılık.

Özenç, M. ve Özenç, E. G. (2013). Sınıf öğretmenleri ile yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin yöntem bölümü açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1.

Piaget, J. (2007). *Çocukta dil ve düşünme*. Siyavuvuşgil, S.E. (Çev.). Ankara: Palme Yayıncılık.

Tarım, Ş. D. (2015). Okul öncesi dönem çocuklarında ikinci dil kazanımı. Ed. F, Turan ve A. İpek Yükselen. Çocuk gelişimi 2 okul öncesi döneminde gelişim. Ankara: Hedef yayıncılık.

Temel, F., Bekir, H. ve Gül Yazıcı, Z. (2014). *Erken çocuklukta dil edinimi*. Ankara: Vize yayıncılık.

Türk Dil Kurumu, (2016). Büyük Türkçe Sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.56f82b67259b82.05712591. Erişim: 27.03.2016.

Ulutaş, F. ve Ubuz, B. (2008). Matematik eğitiminde araştırmalar ve eğilimler: 2000 ile 2006 yılları arası. *İlköğretim Online*, 7(3), 614-626.

Vygotsky, L.S. (1998). *Düşünce ve dil*. Koray, S. (Çev.). İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.